

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Kirjaamo
PL 10
90029 POHDE

Valvonta-asia:

Lakisääteisten opiskeluhuollon psykologipalveluiden järjestäminen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella

Asian kuvaus

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto katsoi aiheelliseksi ottaa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen (Pohde) opiskeluhuollon psykologipalveluiden järjestämisen valvonta-asiana selvitettäväksi Pohteelta 12.4.2024 – 14.8.2024 saamiensa kahden omavalvontaan siirrettyyn asiaan annetun vastauksen ja yhden muistutusvastauksen perusteella, jotka koskivat Limingan, Reisjärven ja Ylivieskan kuntien alueilla olevia psykologipalveluja. Lisäksi ajalla 29.10.2024 – 28.2.2025 aluehallintovirastoon tuli neljä epäkohtailmoitusta ja yksi kantelu, jotka koskivat opiskeluhuollon psykologille pääsyä Alavieskassa, Muhoksella, Sievissä, Vaalassa ja Ylivieskassa.

Aluehallintovirasto havaitsi päätöksessään (PSAVI/11914/2024) 15.4.2025 Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle (Pohde) lakisääteisten opiskeluhuollon psykologipalveluiden järjestämisessä vakavia puutteita ajalla 1.8.2024 – 31.12.2024. Opiskeluhuollon psykologipalvelut eivät kaikilta osin toteutuneet lainsäädännön (Terveystieteidenhuoltolaki 1326/2010 17§, Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 7§) mukaisesti ja yhdenvertaisesti koko hyvinvointialueella. Aluehallintovirasto antoi Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle huomautuksen vastaisen toiminnan varalle lainvastaisesta menettelystä järjestää lakisääteiset opiskeluhuollon psykologipalvelut lainsäädännön edellyttämällä tavalla yhdenvertaisesti koko alueella.

Aluehallintovirasto kehotti Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialuetta jatkamaan korjaavia toimenpiteitä ja seuraamaan aloitettujen ja suunniteltujen toimenpiteiden riittävyyttä ja vaikuttavuutta palvelujen saatavuuden parantamiseksi ja sen varmistamiseksi, että opiskeluhuollon

psykologipalvelut järjestetään lainsäädännön edellyttämällä tavalla yhdenvertaisesti koko Pohteen alueella.

Aluehallintovirasto kehotti Pohdetta laatimaan opiskeluhuollon psykologipalveluiden palveluyksikkökohtaiset omavalvontasuunnitelmat lainsäädännön edellyttämällä tavalla sekä jatkamaan omavalvonnan kehittämistä ja seurantaa sen varmistamiseksi, että opiskeluhuollon psykologille pääsyä koskevat ajantasaiset tiedot ovat luotettavia ja palveluun pääsyn todellista tilannetta on mahdollista seurata kunnittain tai toimintayksiköittäin.

Lisäksi aluehallintovirasto ilmaisi käsityksensä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen opiskeluhuollon psykologipalveluiden omavalvonnasta vastaavalle johdolle, että valvontaviranomaiselle valvonta- ja ohjaustehtävän suorittamiseksi annettava tiedot tulee antaa siinä laajuudessa ja sillä tarkkuudella kuin niitä on pyydetty.

Aluehallintovirasto katsoi perustelluksi jatkaa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen opiskeluhuollon psykologipalvelujen järjestämisen valvontaa ja pyysi selvityksen niistä toimenpiteistä, joihin aluehallintoviraston valvontapäätöksen johdosta Pohteella on ryhdytty. Pohteen tuli toimittaa Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle 30.9.2025 mennessä selvitykset ja lausunto em. opiskeluhuollon psykologipalvelujen järjestämisen tilanteesta Pohteella 1.1.2025 – 31.8.2025 ajalta.

Ajalla 10.3.2025 – 13.10.2025 aluehallintovirastoon on tullut 3 kantelukirjoitusta (PSAVI/2629/2025, PSAVI/5742/2025 ja PSAVI/11006/2025, jotka koskevat opiskeluhuollon psykologipalveluihin pääsyä Oulun Kontinkankaalla, Muhoksella ja Sievissä. Aluehallintovirasto on siirtänyt Kontinkangasta ja Muhosta koskevat kantelut Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle käsiteltäväksi potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 10 §:n mukaisena muistutuksena. Pohde on toimittanut antamansa vastaukset aluehallintovirastolle. Sievin opiskeluhuollon psykologipalveluja koskeva kantelu koski psykologin tutkimuksiin pääsyä ja siitä aluehallintovirastolla on käytettävissä Pohteen antama muistutusvastaus. Aluehallintovirasto ottaa huomioon nämä edellä mainittujen asioiden yhteydessä esille tulleet seikat tämän valvontapäätöksen yhteydessä.

Asian selvittäminen

Lausunnot ja selvitykset

Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon on 30.9.2025 toimitettu toimialuejohtaja Leena Mämmi-Laukan ja palvelualuejohtaja Minna Malilan allekirjoittama selvitys lakisääteisten opiskeluhuollon psykologipalveluiden järjestämisestä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen opiskeluhuollossa.

Selvityksen liitteenä on toimitettu Pohteen opiskeluhuoltopalveluiden omavalvontasuunnitelma, joka on hyväksytty 24.6.2025 ja päivitetty 25.9.2025. Suunnitelma on julkaistu sähköisenä Pohteen verkkosivuilla.

Aluehallintoviraston ratkaisu ja perustelut

Ratkaisu

Aluehallintovirasto katsoo, että Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue on ryhtynyt asianmukaisiin ja oikeasuuntaisiin korjaaviin toimenpiteisiin opiskeluhuollon psykologipalvelujen järjestämiseksi lainsäädännön edellyttävällä tavalla, mutta toimenpiteet eivät ole kaikilta osin riittäviä korjaamaan palvelujen järjestämistä lainmukaiseksi.

Aluehallintovirasto katsoo saamansa selvityksen perusteella, että Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen opiskeluhuollon psykologipalvelujen järjestämisessä on edelleen puutteita ja psykologipalvelujen saatavuus ei toteudu kaikilta osin lainsäädännön edellyttämällä tavalla yhdenvertaisesti koko Pohteen alueella.

Aluehallintovirasto kehottaa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialuetta jatkamaan korjaavia toimenpiteitä sekä omavalvonnan keinoin seuraamaan jo aloitettujen ja suunniteltujen toimenpiteiden riittävyyttä ja vaikuttavuutta palvelujen saatavuuden parantamiseksi ja sen varmistamiseksi, että opiskeluhuollon psykologipalvelut järjestetään lainsäädännön edellyttämällä tavalla yhdenvertaisesti koko Pohteen alueella.

Jatkotoimet

Aluehallintovirasto katsoo perustelluksi jatkaa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen opiskeluhuollon psykologipalvelujen järjestämisen valvontaa ja tulee pyytämään erillisen selvityksen niistä toimenpiteistä, joihin aluehallintoviraston valvontapäätöksen johdosta Pohteella on ryhdytty.

Aluehallintovirastojen toiminta päättyy 31.12.2025 ja sosiaali- ja terveydenhuollon valvontatehtävät siirtyvät 1.1.2026 lukien Lupa- ja valvontavirastoon.

Aluehallintoviraston ratkaisun perustelut

Sovelletut oikeusohjeet liitteessä 1.

Saatu selvitys

Aluehallintovirasto on pyytänyt selvitystä niistä toimenpiteistä, joihin aluehallintoviraston valvontapäätöksen (PSAVI/11914/2024) johdosta Pohteella on ryhdytty. Pohde toimitti selvityksen aluehallintovirastolle 30.9.2025 opiskeluhuollon psykologipalvelujen järjestämisen tilanteesta Pohteella 1.1.2025 – 31.8.2025 ajalta.

1. Pohteen selvitys opiskeluhuollon psykologipalveluiden järjestämisestä

Toimialuejohtaja Leena Mämmi-Laukan, toimialuejohtaja Päivi Peltokorven, palvelualuejohtaja Päivi Harjun, ylilääkäri Jussi Piuvan sekä perhekeskusvastaava Heidi Laitilan antama ja palvelualuejohtaja Minna Malilan allekirjoittaman yhteisen selvityksen mukaan Pohteella siirryttiin lokakuussa 2024 prosessiorganisaatioon, jossa koko Pohteen alueen opiskeluhuolto siirtyi samalle palvelualueelle (perhekeskuspalvelut). Saadun selvityksen mukaan opiskeluhuollon psykologipalvelut järjestetään hyvinvointialueen opiskeluhuollon yksiköissä OKL A, OKL B, OKL C, OER A, OER B, OER C, OER D, OER E sekä Oulun Kontinkangas, Haukipudas-Kiiminki, Kaakkuri, Tuira ja Oulun 2.aste (sisältää ammatillisen ja lukion yksikön). Yksikköön OKL A kuuluvat kunnat Kuusamo, Taivalkoski ja Pudasjärvi; yksikköön OKL B kunnat Ii, Muhos, Utajärvi, Vaala ja Tyrnävä; yksikköön OKL C kunnat Kempele, Liminka, Hailuoto ja Lumijoki; yksikköön

OER A kunnat Raahe ja Siikajoki; yksikköön OER B kunnat Kalajoki, Pyhäjoki ja Merijärvi; yksikköön OER C kunnat Alavieska, Ylivieska ja Sievi; yksikköön OER D kunnat Haapajärvi, Reisjärvi ja Nivala sekä yksikköön OER E kunnat Oulainen, Haapavesi, Kärsämäki, Pyhäjärvi, Pyhäntä ja Siikalatva.

Mämmi-Laukan ja Malilan selvityksen mukaan psykologipalvelut sisältävät Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella yksilökohtaisen opiskeluhoitoon ja yhteisöllisen opiskeluhoitoon. Yksilökohtainen opiskeluhoito tarkoittaa yksittäiselle oppilaalle annettavaa matalalla kynnyksellä saavutettavaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla edistetään oppimista, hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. Opiskelijan perheen ja muiden läheisten kanssa tehdään yhteistyötä yksilökohtaisessa opiskeluhoitotyössä. Psykologin yksilökohtaisen opiskeluhoitoon tehtävät liittyvät muun muassa opiskelijan yksilölliseen oppimiseen, mielenterveyden edistämiseen sekä psykologiseen arviointiin. Psykologit voivat tarjota tarpeenmukaisia näyttöön perustuvia tai yksilökohtaisesti räätälöityjä interventioita. Pohteen alueella tarjottavia interventioita ovat esimerkiksi IPC- ja Cool Kids-interventiot sekä Ohjattu omahoito.

Saadussa selvityksessä todetaan, että laajaa yksilöllistä psykologista arviointia, jossa hyödynnetään psykologisia testimenetelmiä ja erilaisia oirekyselyitä, sekä kerätään tietoa oppilaan tilanteesta, kutsutaan opiskeluhoitoon psykologin/koulupsykologin tutkimukseksi.

Selvityksen mukaan Pohteen palveluksessa oleva etäpsykologi arvioi mm. tutkimuslähetteet sekä asettaa kiireellisyyden tutkimukselle. Lisäksi etäpsykologi hoitaa konsultatiivista työtä, esimerkiksi koulun opetushenkilöstölle sekä opiskeluhoitoon henkilöstölle. Etäpsykologi hoitaa myös 2. asteen opiskelijoiden yksilövastaanottoja ko. alueilla. Peruskouluikäisille yksilövastaanottoja ei järjestetä etänä, vaan ne toteutetaan lähityönä.

Opiskeluhoitoon psykologiresurssit

Mämmi-Laukan ja Malilan selvityksen mukaan Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella psykologipalvelun järjestämistä on haastanut etenkin psykologien heikko saatavuus. Vakituksia koulupsykologeja vuoden 2025 aikana on saatu kuitenkin lisättyä 8 htv (henkilötyövuotta). Hakijoita avoimiin toimiin on ollut keskimäärin 0,8 hakijaa per toimi, mikä kertoo edelleen haasteista saatavuudessa, mutta tilanne on parantunut.

Hyvinvointialue aloitti jo aiemmin etäpsykologipilotointia konsultoinnin sekä muutoin toisella asteella opiskeleville. Etäpsykologipalveluiden käyttö on laajentunut ja vakiintunut erityisesti alueilla, joilla ei ole omaa psykologia. Etäpsykologeja on rekrytoitu OER C, OER D, OER E (Oulun eteläinen), OER

A, OER B (Rannikko) ja OKL C (Lakeus) alueille. Etäpalvelut ovat mahdollistaneet psykologin palveluiden tarjoamisen myös pienempiin kuntiin ja aiemmin palvelun ulkopuolella olleille oppilaille.

Keväällä 2025 valmistui psykologipalveluiden kilpailutus, jonka myötä ostopalveluita on voitu käyttää tutkimuksiin koko alueella.

2. Pohteen selvitys opiskeluhuollon psykologipalveluiden omavalvonnasta

2.1 Opiskeluhoitopalveluiden omavalvontasuunnitelma

Selvityksen liitteenä on toimitettu Pohteen opiskeluhoitopalveluiden omavalvontasuunnitelma, joka on hyväksytty 24.6.2025 ja päivitetty 25.9.2025. Omavalvontasuunnitelman lukuversio on nähtävillä Pohteen verkkosivuilla osoitteessa https://pohde.fi/wp-content/uploads/2023/10/Omavalvontasuunnitelma-Opiskeluhoito_Taydennyksia250925-1.pdf

Omavalvontasuunnitelmassa todetaan, että opiskeluhuollon psykologipalveluiden omavalvonnan ensisijaisena tavoitteena on varmistaa palveluiden lainmukaisuus, saavutettavuus, yhdenvertaisuus ja laatu koko hyvinvointialueella. Tämä tarkoittaa, että jokaisella oppilaalla ja opiskelijalla tulee olla mahdollisuus saada psykologin tukea riippumatta siitä, missä kunnassa hän opiskelee tai asuu.

Omavalvonta kohdistuu sekä hyvinvointialueen omaan palvelutuotantoon (hyvinvointialueen omat psykologit) että ostopalveluihin (ulkoiset palveluntuottajat, kuten Docta Oy). Psykologipalveluiden toteutumista seurataan ensisijaisesti Lifecare-potilastietojärjestelmän avulla, joka mahdollistaa ajantasaisen ja yhdenvertaisen seurannan. Kalajoella käytetään vielä manuaalista jonoseurantaa Pegasos-järjestelmässä, mutta alue on siirtymässä uuteen Esko-järjestelmään. Potilastietojärjestelmiin on rakennettu sisäisiä jonoja ja yhtenäisiä lähetepohjia, joiden avulla voidaan seurata tutkimuksiin ohjautuvien oppilaiden määrää, arvioida kiireellisyyttä ja tarkastella palveluiden toteutumista.

Omavalvonnan perusteella hyvinvointialue toteuttaa tarvittaessa korjaavia toimenpiteitä. Näihin kuuluvat muun muassa rekrytointilisten tarjoaminen vaikeasti täytettäviin tehtäviin, etäpsykologipalveluiden laajentaminen erityisesti pieniin kuntiin ja toisen asteen oppilaitoksiin, ostopalveluiden käyttö psykologitutkimuksiin silloin kun oma tuotanto ei riitä, sekä sisäisen lisätyön mahdollistaminen esimerkiksi kasvatus- ja perheneuvonnan psykologeille.

Yhdenvertaisuuden varmistamiseksi hyvinvointialue on kehittänyt toimintamalleja, joiden avulla oppilas saa tarvitsemansa palvelun myös silloin, kun kunnassa ei ole omaa opiskeluhuollon psykologia. Tällöin oppilasta tukevat koulukuraattorit ja kouluterveydenhoitajat, jotka voivat konsultoida alueen psykologia. Etäpsykologit arvioivat lähetteitä ja kiireellisyyttä sekä tarjoavat yksilövastaanottoja erityisesti toisen asteen opiskelijoille.

Omavalvonnan toteutuksesta vastaavat vastuuyksikköpäälliköt ja toimialuejohto. Koulupsykologien lähiesihenkilöt seuraavat työn toteutumista ja palveluiden saatavuutta omissa yksiköissään. He raportoivat havainnoistaan ja tilastoista eteenpäin palvelualuejohdolle. Vastuuyksikköpäälliköt vastaavat omien yksiköidensä psykologipalveluiden seurannasta ja arvioinnista. He myös koordinoivat korjaavia toimenpiteitä, kuten resurssien kohdentamista ja etäpalveluiden järjestämistä. Palvelualuejohtajat vastaanottavat esihenkilöiden ja vastuuyksikköpäälliköiden raportit ja kokoavat niistä alueellista tilannekuvaa. He arvioivat palveluiden toteutumista osana laajempaa palveluohjausta. Toimialuejohtajat käsittelevät psykologipalveluiden tilannetta omissa johtoryhmissään. He tekevät strategisia linjauksia ja seuraavat tilannetta myös osavuositarkastusten yhteydessä. Opiskeluhuollon tiimit arvioivat palveluiden toteutumista käytännön tasolla. Ne koostuvat eri ammattiryhmien edustajista ja toimivat moniammatillisesti oppilaiden ja opiskelijoiden tukena. Uudessa prosessiorganisaatiossa johtavan psykologin rooli on vahvistettu. Hän tukee ammatillisesti koulupsykologeja ja osallistuu omavalvonnan kehittämiseen ja koordinointiin.

Omavalvontasuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan, ja syyskuun 2025 täydennykset keskittyvät erityisesti psykologipalveluiden saatavuuden parantamiseen, seurannan ja tiedonhallinnan kehittämiseen ja palveluiden yhdenvertaisuuden ja lainmukaisuuden varmistamiseen.

2.2 Toteutetut ja suunnitellut toimenpiteet opiskeluhuollon psykologipalvelujen saattamiseksi lainmukaisiksi ja arvio korjaavien toimenpiteiden riittävydestä ja vaikuttavuudesta palvelujen saattamiseksi lainmukaisiksi.

Mämmi-Laukan ja Malilan selvityksen mukaan Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella psykologipalvelun järjestämisestä on haastanut etenkin psykologien heikko saatavuus. Hyvinvointialue aloitti jo aiemmin etäpsykologipilotointia konsultoinnin sekä muutoin toisella asteella opiskeleville. Etäpsykologien saatavuus alueella on ollut edelleen hyvää. Etäpsykologien avulla on myös pienempiin kuntiin sekä aiemmin psykologipalvelun ulottumattomissa oleviin kuntiin saatu järjestettyä psykologin palvelua. Yliopistoyhteistyöhön ja harjoittelunohjaukseen

panostaminen myös hieman helpottanut psykologien saatavuuden haasteita. Koulupsykologipalveluihin on saatu selkeästi aiempaa enemmän harjoittelijoita. Alueille, joille ei ole saatu psykologeja, on rekrytointineissa tarjottu rekrytointilisiä.

Selvityksessä todetaan, että näillä edellä mainituilla keinoilla on psykologitilanne parantunut 1/2025 tilanteeseen verrattuna. Vakituksia koulupsykologeja on saatu lisättyä 8 htv:n verran vuoden 2025 aikana. Hakijoita psykologin paikkoihin on ollut 0,8 / avoin toimi. Joskin saatavuudessa on edelleen alueellista vaihtelua. Saadun selvityksen mukaan Pohde pystyy kuitenkin järjestämään ja toteuttamaan kaikkialle psykologin konsultoinnin sekä takaamaan tutkimuksiin ohjautumisen sekä arvioinnin pohjalta kaikille tarvitseville psykologin suorittamat tutkimukset.

Selvityksessä todetaan, että Pohteella käytetään Lifecare-potilastietojärjestelmää tutkimuksia odottavien seurantaan. Kalajoella pidetään manuaalista jonojärjestelmää, koska siellä on eri potilastietojärjestelmä (Pegasos) ja järjestelmä on muuttumassa Esko-järjestelmään. Sisäisen jonon rakentaminen potilastietojärjestelmään on mahdollistanut ajantasaisemman ja yhdenvertaisen seurannan.

Selvityksen mukaan opiskeluhuollon psykologitutkimuksiin ei sovelleta hoitotakuuta, eikä psykologitutkimukselle ole olemassa määräaikaa. Pohteella tutkimusten priorisointia varten käytetään yhtenäistä lähetepohjaa, psykologin tekemää arviointia tutkimuksen kiireellisyydestä sekä mm. tutkimusten priorisointia nivelvaiheessa oleviin oppilaisiin (esikouluikäiset, 9-luokkalaiset). Niin sanottua tutkimuksiin jonottamista seurataan työn organisointia varten.

Hyvinvointialue ei seuraa muille opiskeluhuollon ammattihenkilöille ja mielenterveyspalveluihin siirtyneiden oppilaiden / opiskelijoiden määrää. Asiakas ohjautuu hänen hoitonsa tai palvelutarpeen arvioinnin kautta oikealle ammattilaiselle.

Selvityksessä todetaan, että Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella oppilaalle pyritään järjestämään mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun oppilas on tätä pyytänyt ja kiireellisessä tapauksessa samana tai seuraavana työpäivänä. Kun yhteydenotto opiskeluhuoltopalveluihin tulee oppilaalta, huoltajalta, sote-ammattilaiselta tai oppilaitoksen ammattilaiselta, opiskeluhuollon ammattilaiset arvioivat tapauskohtaisesti tarvetta opiskeluhuollon psykologipalveluille ja muille palveluille yhdessä yhteyttä ottaneen tahon kanssa. Yksilötapaamisiin ei ole jonoa kunnissa,

joissa oma psykologi. Niissä kunnissa, joissa ei ole omaa psykologia, hyvinvointialue ei pysty järjestämään psykologin yksilövastaanottoja.

Selvityksen mukaan oppilaitoksissa / kunnissa, joilla on oma opiskeluhuollon psykologi, oppilaiden mahdollisuus keskustella opiskeluhuollon psykologin kanssa pääsääntöisesti toteutuu ja palvelu toteutuu pääsääntöisesti ilman jonotusta. Oppilaat, huoltajat ja ammattilaiset voivat olla suoraan yhteydessä opiskeluhuollon psykologiin. Oppilaitoksilla / kunnilla, joilla ei ole omaa opiskeluhuollon psykologia, mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun psykologin kanssa vaihtelee suuresti. Oppilailla on kuitenkin mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun koulukuraattorin kanssa ja kouluterveydenhoitajan tarpeenmukaisten lisä- ja tukikäyntien saatavuus on hyvä.

Selvityksessä todetaan, että yhteisöllinen opiskeluhooltotyö tukee koko oppilaitosyhteisöä ja on kaikkien koulun ja opiskeluhuollon ammattilaisten vastuulla. Opiskeluhuollon psykologi osallistuu yhteisölliseen opiskeluhooltotyöhön oppilaitoskohtaisten opiskeluhooltoryhmien jäsenyyden kautta suunnittelemalla ja tarpeen mukaan toteuttamalla yhteisöllistä opiskeluhoitoa. Yhteisölliseen opiskeluhooltoon voi opiskeluhuollon psykologintoteuttamana sisältyä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella Cool Kids, Friends-, Askeleittain-, TRT- ja ART-ryhmäinterventioita, tarpeenmukaisia räätälöityjä ryhmäinterventioita esimerkiksi tunne- ja turvataitojen, stressinhallinnan tai opiskelutaitojen vahvistamiseksi, yhteistyötä oppilaitostoitimijoiden kanssakiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi ja kiusaamistilanteisiin puuttumiseksi sekä esimerkiksi oppilaitoksen kriisityöhön osallistumista kriisityön ryhmien kautta. Yhteisöllistä opiskeluhoitoa toteutetaan psykologien osalta niissä kunnissa, joissa oma psykologi on käytettävissä.

Psykologipalveluiden kilpailutus valmistui hyvinvointialueen laajuisesti keväällä 2025 ja sen jälkeen käytössä on ollut psykologin ostopalvelua tukemassa omaa palvelutuotantoa tutkimusten osalta. Ostopalvelu on käytössä koko Pohteen alueella tarpeeseen pohjautuen. Ostopalvelua käytetään yksiköissä / kunnissa, joilla omaa tuotantoa ei ole tai se on ollut riittämätön tarpeeseen nähden. Tutkimuksia suoritetaan hyvinvointialueella myös sisäisesti lisätyönä (mm. omat koulupsykologit sekä kasvatus- ja perheneuvonnan psykologit) sekä lisäksi hyvinvointialueella työskentelevät psykologit voivat tehdä työtä viikonloppuisin Docta Oy:n (hyvinvointialueen in-house yhtiö) kautta. Tämä täydentää oman palvelutuotannon työtä ja mahdollistanut mm. tutkimusten tehokkaampaa tekemistä. Se myös tekee Pohteella työskentelystä houkuttelevampaa.

Selvityksen mukaan sisäisen lisätyön mahdollisuudet mm. kasvatus- ja perheneuvonnan psykologeille ovat tasanneet koulupsykologien

työtaakkaa. Lasten ja nuorten saamat psykologin palvelut ovat alueella tasaisemmin käytössä ja pystyvät lisäksi varmistamaan yhdenmukaisempia palveluita mm. tutkimuksien toteuttamisen osalta. Hyvinvointialueella on mietitty tarvittavia lisätoimia psykologitilanteen edelleen parantamiseksi. Pohteelle on mm. asetettu työryhmä valmistelemaan toimenpideohjelmaa psykologien saatavuuden parantamiseen.

2.3 Psykologipalvelujen järjestämisen ja tuottamisen toteutumisen seuranta

Mämmi-Laukan ja Malilan selvityksessä todetaan, että Pohteella siirryttiin lokakuussa 2024 prosessiorganisaatioon, jossa koko Pohteen alueen opiskeluhoito siirtyi samalle palvelualueelle (perhekeskuspalvelut). Perhekeskuspalvelualueella on valmisteltu opiskeluhoitoon selkeämpää prosessiorganisoitumista. Tavoitteena vahvistaa opiskeluhoitoon esihenkilötyötä ja tarjota siten aiempaa parempaa tukea myös henkilöstölle. Johtavan psykologin vakanssi on siirretty perhekeskuspalveluihin, jonka sijoittuminen katsotaan uuden vastuuyksikkörakenteen valmistelun aikana. Johtavan psykologin avulla tavoitellaan vahvempaa ammatillista johtamista koulupsykologien työhön.

Mämmi-Laukan ja Malilan selvityksen mukaan vastuualuepäälliköt vastaavat omien yksiköiden osalta koulupsykologien työtilanteen seuraamisesta ja raportoinnista sekä rekrytoinneista. Lifecaren seurantajärjestelmän lisäksi tilannetta päivitetään säännöllisesti psykologien tapaamisissa sekä opiskeluhoitoon tiimeissä. Säännöllisesti esihenkilöt raportoivat palvelualuejohdolle psykologitilanteesta alueellaan. Toimialuejohtaja seuraa tilannetta omissa johtoryhmissään sekä osavuosikatsausten yhteydessä sekä aina tarpeen vaatiessa.

2.4 Tuen tarpeessa olevan oppilaan palvelujen turvaaminen

Selvityksen mukaan tuen tarpeessa olevan oppilaan palvelut turvataan myös oppilaitoksilla, joista puuttuu oma psykologi. Tarpeenmukaiset palvelut pyritään tarjoamaan ensisijaisesti muiden opiskeluhoitoon ammattilaisten tai alueellisten psykiatrinen palveluiden toimesta. Opiskeluhoitoon ammattilaiset (kuraattori, terveydenhoitaja) suunnittelevat monialaisesti tukitoimia oppilaitoksella, tarjoavat matalan kynnyksen ohjausta, neuvontaa ja tukea sekä strukturoituja lyhytinterventioita. Välttämättömät opiskeluhoitoon psykologin konsultaatiot monialaiseen asiantuntijaryhmään tai yksittäisen opiskelijan asiassa järjestetään yksikön psykologien toimesta tai toisen yksikön psykologin toimesta. Psykologin tutkimukset järjestetään alueellisesti vastuuyksikköpäällikön ja konsultoivan psykologin arvioimassa kiireellisyysjärjestyksessä.

Asian arviointi ja johtopäätökset

1. Psykologipalvelujen järjestäminen ja psykologiresurssit yksiköittäin ja kunnittain

Psykologipalvelujen järjestäminen ja psykologien (täytetyt toimet, kpl) määrä ja perusopetusikäisten määrä (kpl) on kuvattu alla Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen yksiköittäin ja kunnittain.

Aluehallintovirasto toteaa, että yksikkö- ja kuntakohtaisen tiedon saatavuus ja tiedot palvelujen toteutumisen osalta ovat parantuneet merkittävästi verrattuna 31.12.2024 tilanteeseen.

1.1 Oulu

Oulussa toimii Kontinkankaan, Haukipudas-Kiimingin, Kaakkurin, Tuiran ja Oulun 2. asteen yksiköt. Oulun yksiköissä toimii yhteensä 28 vakituista psykologia. Tämän mukaan elokuussa 2025 Oulussa oppilaita per koulupsykologi oli 1039, kun oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013 9 § 2 mom.) mukainen mitoitus on 780. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Oppilaita per koulupsykologi Oulussa 1.1.2025 – 31.8.2025. (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

Oulu	Ajankohta	Koulupsykologit, täytetyt toimet	Perusopetusikäisten oppilaiden määrä (kpl) + ammatillisten opiskelijoiden määrä	Oppilaita / koulupsykologi (lain mukaan oppilaita / psykologi)
Oulun yksiköt	1.1.2025 – 31.8.2025	28	36645	1309 (780)

Aluehallintovirasto katsoo, että saadun selvityksen mukaan Oulun alueen yksiköissä koulupsykologitilanne on mennyt parempaan suuntaan verrattuna 31.12.2024 tilanteeseen. Kaikissa yksiköissä on mahdollisuus psykologin yksilövastaanotolle pääsyyn ja yhteisölliseen työhön. Yksiköissä on otettu käyttöön myös ostopalveluja. Haasteena on edelleen epätasainen resurssijakauma, sillä erityisesti Kontinkangas ja Tuira ovat huomattavan aliresursoituja. Tutkimuksiin ohjautumassa olevien määrä on myös korkea, sillä yhteensä 161 oppilasta/opiskelijaa odottaa psykologin tutkimuksiin pääsyä. Yksikön alueella on käytetty ostopalveluita tutkimuksiin. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Koulupsykologipalvelut Oulussa yksiköittäin 1.1.2025 – 31.8.2025 ja 31.12.2024. (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

Oulu Yksiköittäin	Ajankohta	Koulupsykologit, täytetyt toimet (kpl) / olemassa olevat toimet	Perusopetusikäisten oppilaiden määrä (kpl) + ammatillisten opiskelijoiden määrä	Tutkimuksen ohjautumassa olevat (kpl) elokuussa 2025	Yksilövastaanotot	Yhteisöllinen työ
Kontinkangas	1.1.2025 – 31.8.2025	3 / 9	7900	40	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa
Haukipudas - Kiiminki	1.1.2025 – 31.8.2025	6 / 6	5606	38	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa
Kaakkuri	1.1.2025 – 31.8.2025	4 / 5	3700	35	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa
Tuira	1.1.2025 – 31.8.2025	3 / 6	5601	48	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa
Oulu 2. aste (sisältää ammatillisen ja lukio yksikön)	1.1.2025 – 31.8.2025	12 / 12	13838	0	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa
Yhteensä	1.1.2025 – 31.8.2025	28 (sis. 2. aste)	22807 + 13838	161	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	16	22806	Ei tietoa	On saatavissa, jos oppilaitoksella oma psykologi. Muissa oppilaitoksissa on mahdollista toivottaessa, mutta pyritään vastaamaan muilla palveluilla.	On saatavissa, jos oppilaitoksella oma psykologi. Muissa oppilaitoksissa on mahdollista toivottaessa, mutta pyritään vastaamaan muilla palveluilla.
Ostopalvelut	1.1.2025 – 31.8.2025	Alueella on käytetty ostopalveluita tutkimuksiin				
	31.12.2024	Alueella ei ole käytetty ostopalveluita tutkimuksiin				

1.2 Yksikkö OKL A

Yksikössä OKL A (Kuusamo, Taivalkoski, Pudasjärvi) toimii yhteensä 2,4 vakituista psykologia. Tämän mukaan elokuussa 2025 Oulussa oppilaita per koulupsykologi oli 1501, kun oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013 9 § 2 mom.) mukainen mitoitus on 780. (Taulukko 3.)

Taulukko 3. Oppilaita per koulupsykologi Oulussa 1.1.2025 – 31.8.2025. (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

Yksikkö	Ajankohta	Koulupsykologit, täytetyt toimet	Perusopetusikäisten oppilaiden määrä (kpl) + ammatillisten opiskelijoiden määrä	Oppilaita / koulupsykologi (lain mukaan oppilaita / psykologi)
OKL A	1.1.2025 – 31.8.2025	2,4	3603	1501 (780)

Kaikissa yksikön kunnissa palvelut kattavat sekä yksilövastaanotot ja yhteisöllisen työn. Yksikön alueella ei ole käytetty ostopalveluja tutkimuksiin. Tutkimuksiin ohjautuvia on yhteensä 28, joista suurin osa on Kuusamossa (21). (Taulukko 4.)

Taulukko 4. Koulupsykologipalvelut yksikön OKL A alueella 1.1.2025 – 31.8.2025 ja 31.12.2024 (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

Yksikkö OKL A	Ajankohta	Koulupsykologit, täytetyt toimet (kpl) / olemassa olevat toimet	Perusopetusikäisten oppilaiden määrä (kpl) + ammatillisten opiskelijoiden määrä	Tutkimuksiin ohjautumassa olevat (kpl) elokuussa 2025	Yksilövastaanotot	Yhteisöllinen työ
Kuusamo	1.1.2025 – 31.8.2025	1 / 1	1412 + 690	21	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	1	Ei tietoa	Ei tietoa	Kyllä	Ei
Taivalkoski	1.1.2025 – 31.8.2025	1 / 1	258 + 272	7	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	1	Ei tietoa	Ei tietoa	Kyllä	Ei
Pudasjärvi	1.1.2025 – 31.8.2025	0,4 / 0	740 + 231	0	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa
Yhteensä	1.1.2025 – 31.8.2025	2,4 / 2	2410 + 1193	28	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	2	2736	Ei tietoa	Kyllä	Kyllä
Ostopalvelut	1.1.2025 – 31.8.2025	Tutkimusten ostopalveluille ei alueella ole ollut tarvetta				
	31.12.2024	Alueella ei ole käytetty ostopalveluita tutkimuksiin				

1.3 Yksikkö OKL B

Yksikössä OKL B (Ii, Muhos, Utajärvi, Vaala, Tyrnävä) toimii yhteensä yksi (1) vakituinen psykologi. Tämän mukaan elokuussa yksikössä oli oppilaita per koulupsykologi 5610, kun oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013 9 § 2 mom.) mukainen mitoitus on 780. (Taulukko 5.)

Taulukko 5. Oppilaita per koulupsykologi yksikön OKL B alueella 1.1.2025 – 31.8.2025. (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

Yksikkö	Ajankohta	Koulupsykologit, täytetyt toimet	Perusopetusikäisten oppilaiden määrä (kpl) + ammatillisten opiskelijoiden määrä	Oppilaita / koulupsykologi (lain mukaan oppilaita / psykologi)
OKL B	1.1.2025 – 31.8.2025	1	5610	5610 (780)

Psykologien määrä yksikössä on pysynyt samana, vaikka oppilasmäärä on merkittävä. Palvelujen saatavuudessa on puutteita, vain Muhoksella on mahdollisuus psykologin yksilövastaanotolle pääsyyn ja yhteisölliseen työhön. Psykologin konsultaatiota on mahdollista saada Iissä, Utajärvellä, Valassa ja Tyrnävällä. Psykologien resurssivajetta on täydennetty ostopalveluilla. Tutkimuksiin ohjautumassa olevia oppilaita on yhteensä 46, joista suurin osa Muhoksella (19) ja Iissä (13). (Taulukko 6.)

Taulukko 6. Koulupsykologipalvelut yksikön OKL B alueella 1.1.2025 – 31.8.2025 ja 31.12.2024 (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

Yksikkö OKL B	Ajankohta	Koulupsykologit, täytetyt toimet (kpl) / olemassa olevat toimet	Perusopetusikäisten oppilaiden määrä (kpl) + ammatillisten opiskelijoiden määrä	Tutkimuksiin ohjautumassa olevat (kpl) elokuussa 2025	Yksilövastaanotot	Yhteisöllinen työ
Ii	1.1.2025 – 31.8.2025	0 / 1, kasvatus- ja perheneuvonnan psykologit konsultatiivisesti	1362 + 141	13	Ei	Ei
	31.12.2024	1	Ei tietoa	Ei tietoa	Kyllä	Kyllä
Muhos	1.1.2025 – 31.8.2025	1 / 1	1363 + 870	19	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	0	Ei tietoa	Ei tietoa	Joitain välttämättömiä	Ei

Utajärvi	1.1.2025 – 31.8.2025	0 / 1, kasvatus- ja perheneuvonnan psykologit konsultatiivisesti	270 + 57	7	Ei	Ei
	31.12.2024	0	Ei tietoa	Ei tietoa	Joitain välttämättömiä	Ei
Vaala	1.1.2025 – 31.8.2025	0 / 1, kasvatus- ja perheneuvonnan psykologit konsultatiivisesti	185 + 46	2	Ei	Ei
	31.12.2024	0	Ei tietoa	Ei tietoa	Joitain välttämättömiä	Ei
Tyrvävä	1.1.2025 – 31.8.2025	0, mt-palveluiden psykologi konsultatiivisesti	1261 + 55	5	Ei	Ei
	31.12.2024	0	Ei tietoa	Ei tietoa	Joitain välttämättömiä	Ei
Yhteensä	1.1.2025 – 31.8.2025	1	4441 + 1169 = yht. 5610	46	Muhoksella	Muhoksella
	31.12.2024	1	5727 (Ii, Pudasjärvi, Utajärvi, Vaala)	Ei tietoa	Iissä	Iissä
Ostopalvelut	1.1.2025 – 31.8.2025	Alueella on käytetty ostopalveluita tutkimuksiin				
	31.12.2024	Alueella ei ole käytetty ostopalveluita tutkimuksiin				

1.4 Yksikkö OKL C

Yksikössä OKL C (Kempele, Liminka, Hailuoto, Lumijoki) toimii yhteensä kolme (3) vakituista psykologia ja yksi (1) etäpsykologi. Tämän mukaan elokuussa 2025 yksikössä oli oppilaita per koulupsykologi yhteensä 1750, kun oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013 9 § 2 mom.) mukainen mitoitus on 780. (Taulukko 7.)

Taulukko 7. Oppilaita per koulupsykologi yksikössä OKL C 1.1.2025 – 31.8.2025. (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

Yksikkö	Ajankohta	Koulupsykologit, täytetyt toimet	Perusopetusikäisten oppilaiden määrä (kpl) + ammatillisten opiskelijoiden määrä	Oppilaita / koulupsykologi (lain mukaan oppilaita / psykologi)
OKL C	1.1.2025 – 31.8.2025	4	7001	1750 (780)

Psykologien määrä yksikössä on vähentynyt yhdellä. Palvelujen saatavuudessa on puutteita, sillä vain Kempeleessä ja Limingassa on mahdollisuus psykologin yksilövastaanotolle pääsyyn ja yhteisölliseen työhön. Hailuodossa ja Lumijoella on mahdollista saada psykologin konsultaatiota Kempeleestä. Psykologien resurssivajetta on täydennetty ostopalveluilla psykologin tutkimuksiin. Tutkimuksiin ohjautumassa olevia oppilaita on yhteensä 10, kaikki Limingalta. (Taulukko 8.)

**Taulukko 8. Koulupsykologipalvelut yksikön OKL C alueella
1.1.2025 – 31.8.2025 ja 31.12.2024 (Taulukko laadittu
aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)**

Yksikkö OKL C	Ajankohta	Koulupsykologit , täytetyt toimet (kpl) / olemassa olevat toimet	Perusopetusik äisten oppilaiden määrä (kpl) + ammattillisten opiskelijoiden määrä	Tutkimuk siin ohjautum assa olevat (kpl) elokuussa 2025	Yksilö vastaa notot	Yhteisöll inen työ
Kempele	1.1.2025 – 31.8.2025	2 / 3 + 2. aste etäpsykologi	2886 + 1060	ei jonoja	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	5	Ei tietoa	Ei tietoa	Kyllä	Kyllä
Liminka	1.1.2025 – 31.8.2025	1 / 1	2101 + 540	10	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	Konsulttipsykol ogi 20%	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei	Ei
Hailuoto	1.1.2025 – 31.8.2025	Konsulttipsykol ogi Kempeleestä	84	0	Ei	Ei
	31.12.2024	Konsulttipsykol ogi 20%	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei	Ei
Lumijoki	1.1.2025 – 31.8.2025	Konsulttipsykol ogi Kempeleestä	330	0	Ei	Ei
	31.12.2024	Konsulttipsykol ogi 20%	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei	Ei
Yhteensä	1.1.2025 – 31.8.2025	3 / 4 + etäpsykologi	5401 + 1600	10	Kemp eleess ä ja Limin gassa	Kempele essä ja Limingas sa
	31.12.2024	5	5856	Ei tietoa	Kemp eleess ä	Kempele essä
Ostopalv elut	1.1.2025 – 31.8.2025	Alueella on käytetty ostopalveluita tutkimuksiin				
	31.12.2024	Alueella ei ole käytetty ostopalveluita tutkimuksiin				

1.5 Yksikkö OER A

Yksikössä OER A (Raahe, Siikajoki) toimii yhteensä kaksi (2) vakituista psykologia ja yksi (1) etäpsykologi. Tämän mukaan elokuussa 2025 yksikössä oli oppilaita per koulupsykologi yhteensä 1740, kun oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013 9 § 2 mom.) mukainen mitoitus on 780. (Taulukko 9.)

Taulukko 9. Oppilaita per koulupsykologi yksikössä OER A 1.1.2025 – 31.8.2025. (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

Yksikkö	Ajankohta	Koulupsykologit, täytetyt toimet	Perusopetusikäisten oppilaiden määrä (kpl) + ammatillisten opiskelijoiden määrä	Oppilaita / koulupsykologi (lain mukaan oppilaita / psykologi)
OER A	1.1.2025 – 31.8.2025	2 + 1 etäpsykologi	5221	1740 (780)

Tietoja ajalta 31.12.2024 ei ole saatavilla, joten psykologiresurssien kehityksestä ei ole tietoa. Palvelujen saatavuudessa on puutteita, vain Raahessa on mahdollisuus psykologin yksilövastaanotolle pääsyyn ja yhteisölliseen työhön. Siikajoella oppilaat pääsevät vain psykologin tutkimuksiin. Psykologien resurssivajetta on täydennetty ostopalveluilla psykologin tutkimuksiin. Tutkimuksiin ohjautumassa olevia oppilaita on yhteensä 68, joista suurin osa Raahessa (61). (Taulukko 10.)

Taulukko 10. Koulupsykologipalvelut yksikössä OER A 1.1.2025 – 31.8.2025 ja 31.12.2024 (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

Yksikkö OER A	Ajankohta	Koulupsykologit, täytetyt toimet (kpl) / olemassa olevat toimet	Perusopetusikäisten oppilaiden määrä (kpl) + ammatillisten opiskelijoiden määrä	Tutkimuksiin ohjautumassa olevat (kpl) elokuussa 2025	Yksilövastaanotot	Yhteisöllinen työ
Raahe	1.1.2025 – 31.8.2025	2/2 + 1 etäpsykologi 2. aste	2637 + 1551	61	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Kyllä	Kyllä
Siikajoki	1.1.2025 – 31.8.2025	0/1 + Raahen etäpsykologi 2. aste	675 + 358	7	- vain tutkimukset	Ei
	31.12.2024	Pilotoitu	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei. Ohjattu	Ei

		etäpsykologipalvelua 2. asteen opiskelijoille ja konsultointaan työhön.			tarvittaessa muihin soveltuviin palveluihin.	
Yhteensä	1.1.2025 – 31.8.2025	2 + 1 etäpsykologi	5221	68	Raahessa	Raahessa
	31.12.2024	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Vaihtelee	Vaihtelee
Ostopalvelut	1.1.2025 – 31.8.2025	Alueella on käytetty ostopalveluita tutkimuksiin				
	31.12.2024	Alueella ei ole käytetty ostopalveluita tutkimuksiin				

1.6 Yksikkö OER B

Yksikössä OER B (Kalajoki, Pyhäjoki ja Merijärvi) toimii yhteensä kaksi (2) vakituista psykologia ja yksi (1) etäpsykologi. Tämän mukaan elokuussa 2025 yksiköissä oli oppilaita per koulupsykologi yhteensä 1585, kun oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013 9 § 2 mom.) mukainen mitoitus on 780. (Taulukko 11.)

Taulukko 11. Oppilaita per koulupsykologi yksikössä OER B 1.1.2025 – 31.8.2025. (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

Yksikkö	Ajankohta	Koulupsykologit, täytetyt toimet	Perusopetusikäisten oppilaiden määrä (kpl) + ammatillisten opiskelijoiden määrä	Oppilaita / koulupsykologi (lain mukaan oppilaita / psykologi)
OER B	1.1.2025 – 31.8.2025	1,5	2703	1802 (780)

Kaikissa yksikön kunnissa on mahdollisuus psykologin yksilövastaanotolle pääsyyn ja yhteisölliseen työhön. Yksikössä on otettu käyttöön myös ostopalveluja tutkimuksiin. Tutkimuksiin ohjautumassa olevia oppilaita on yhteensä 29, joista 24 Kalajoella. (Taulukko 12.)

Taulukko 12. Koulupsykologipalvelut yksikön OER B alueilla 1.1.2025 – 31.8.2025 ja 31.12.2024 (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

Yksikkö OER B	Ajankohta	Koulupsykologit, täytetyt toimet (kpl) / olemassa olevat	Perusopetusikäisten oppilaiden määrä (kpl) + ammatilliset	Tutkimuksiin ohjautumassa olevat (kpl) elokuussa	Yksilövastaanotot	Yhteisöllinen työ

		toimet	sten opiskelijoi den määrä	a 2025		
Kalajoki	1.1.2025 – 31.8.2025	1/1	1389 + 700	24	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	On. Vain tutkimuks et ja konsultatiivinen työ	Ei tietoa	Ei tietoa	Vain tutkimukset ja konsultatiivinen työ. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tarpeisiin pyritään vastaamaan muilla palveluilla.	Ei
Pyhäjoki ja Merijärvi	1.1.2025 – 31.8.2025	1/1 (0,5 tällä hetkellä)	489 + 125	5	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Kyllä	Kyllä
Yhteensä	1.1.2025 – 31.8.2025	1,5	2703	29	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Vaihtelee	Vaihtelee
Ostopalvelut	1.1.2025 – 31.8.2025	Alueella on käytetty ostopalveluita tutkimuksiin				
	31.12.2024	Alueella ei ole käytetty ostopalveluita tutkimuksiin				

1.7 Yksikkö OER C

Yksikössä OER C (Alavieska, Ylivieska, Sievi) toimii yhteensä yksi (1) vakituinen psykologi ja yksi (1) etäpsykologi. Tämän mukaan elokuussa 2025 yksiköissä oli oppilaita per koulupsykologi yhteensä 1936, kun oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013 9 § 2 mom.) mukainen mitoitus on 780. (Taulukko 13.)

Taulukko 13. Oppilaita per koulupsykologi yksikössä OER C 1.1.2025 – 31.8.2025. (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

Yksikkö	Ajankohta	Koulupsykologit, täytetyt toimet	Perusopetusikäisten oppilaiden määrä (kpl) + ammatillisten opiskelijoiden määrä	Oppilaita / koulupsykologi (lain mukaan oppilaita / psykologi)
OER C	1.1.2025 – 31.8.2025	1 + 1 etäpsykologi	3872	1936 (780)

Palvelujen saatavuudessa on puutteita, sillä vain Ylivieskassa on mahdollisuus psykologin yksilövastaanotolle pääsyyn ja yhteisölliseen työhön. Alavieskassa ja Sievissä oppilaat pääsevät vain psykologin

tutkimuksiin. Psykologien resurssivajetta on täydennetty ostopalveluilla psykologin tutkimuksiin. Tutkimuksiin ohjautumassa olevia oppilaita on yhteensä 40, joista suurin osa Ylivieskassa (28). (Taulukko 14.)

**Taulukko 14. Koulupsykologipalvelut yksikön OER C alueella
1.1.2025 – 31.8.2025 ja 31.12.2024 (Taulukko laadittu
aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)**

Yksiköittäin (väreillä) OER C	Ajankohta	Koulupsykologit, täytetyt toimet (kpl) / olemassa olevat toimet	Perusopetusik- äisten oppilaiden määrä (kpl) + ammattillisten opiskelijoiden määrä	Tutkimuk- siin ohjautum- assa olevat (kpl) elokuuss- a 2025	Yksilövas- taanotot	Yhteisölli- nen työ
Alavieska	1.1.2025 – 31.8.2025	0 / 0 + etäpsykologi konsultatiivinen (yhteinen Ylivieska ja Sievi)	308	3	Ei	Ei
	31.12.2024	Pilotoitu etäpsykologipal- velua konsultoivaan työhön	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei	Ei
Ylivieska	1.1.2025 – 31.8.2025	1 / 2 + 1 etäpsykologi 2. aste ja konsultatiivinen peruskoulu	2099 + 670	28	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	Pilotoitu etäpsykologipal- velua 2. asteen opiskelijoille ja konsultoivaan työhön	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei	Ei
Sievi	1.1.2025 – 31.8.2025	0 / 1 + etäpsykologi 2. aste sekä konsultatiivinen peruskoulu (yhteinen Alavieska, Sievi)	708 + 87	9	- vain tutkimuk- set	Ei
	31.12.2024	Pilotoitu etäpsykologipal- velua 2. asteen opiskelijoille ja konsultoivaan työhön	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei	Ei
Yhteensä	1.1.2025 – 31.8.2025	1+ 1 etäpsykologi	3872	40	vaihtelee	vaihtelee
	31.12.2024	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	vaihtelee	vaihtelee
Ostopalvelut	1.1.2025 – 31.8.2025	Alueella on käytetty ostopalveluita tutkimuksiin				
	31.12.2024	Alueella ei ole käytetty ostopalveluita tutkimuksiin				

1.8 Yksikkö OER D

Yksikössä OER D (Haapajärvi, Reisjärvi, Nivala) toimii yhteensä yksi (1) vakituinen psykologi ja yksi (1) etäpsykologi. Tämän mukaan elokuussa 2025 yksiköissä oli oppilaita per koulupsykologi yhteensä 2100, kun oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013 9 § 2 mom.) mukainen mitoitus on 780. (Taulukko 15.)

Taulukko 15. Oppilaita per koulupsykologi yksikössä OER D 1.1.2025 – 31.8.2025. (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

Yksikkö	Ajankohta	Koulupsykologit, täytetyt toimet	Perusopetusikäisten oppilaiden määrä (kpl) + ammatillisten opiskelijoiden määrä	Oppilaita / koulupsykologi (lain mukaan oppilaita / psykologi)
OER D	1.1.2025 – 31.8.2025	1 + 1 etäpsykologi	4200	2100 (780)

Palvelujen saatavuudessa on puutteita, sillä vain Haapajärvellä on mahdollisuus psykologin yksilövastaanotolle pääsyyn ja yhteisölliseen työhön. Reisjärvellä ja Nivalassa oppilaat pääsevät vain psykologin tutkimuksiin. Psykologien resurssivajetta on täydennetty ostopalveluilla psykologin tutkimuksiin. Tutkimuksiin ohjautumassa olevia oppilaita on yhteensä 36, joista suurin osa Nivalassa (27). (Taulukko 16.)

Taulukko 16. Koulupsykologipalvelut yksikön OER D alueella 1.1.2025 – 31.8.2025 ja 31.12.2024 (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

Yksikkö OER D	Ajankohta	Koulupsykologit, täytetyt toimet (kpl) / olemassa olevat toimet	Perusopetusikäisten oppilaiden määrä (kpl) + ammatillisten opiskelijoiden määrä	Tutkimuksiin ohjautumassa olevat (kpl) elokuussa 2025	Yksilövastaanotot	Yhteisöllinen työ
Haapajärvi	1.1.2025 – 31.8.2025	1/1 + 1 etäpsykologi konsultatiivinen peruskoulu + 2. aste koko yksikön alueella (Haapajärvi, Reisjärvi, Nivala)	791 + 300	9	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa
Reisjärvi	1.1.2025 –	0/1 +	186 + 218	0	- vain	Ei

	31.8.2025	etäpsykologi 2. aste + konsultaatiot (yhteinen Haapajärvi, Nivala)			tutkimukset	
	31.12.2024	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa
Nivala	1.1.2025 – 31.8.2025	0/1, kasvatus- ja perheneuvonnan psykologi tutkimuksia + etäpsykologi 2. aste sekä konsultaatiot (yhteinen Haapajärvi, Reisjärvi)	1563 + 1150	27	- vain tutkimukset	Ei
	31.12.2024	Pilotoitu etäpsykologipalvelua 2. asteen opiskelijoille ja konsultoivaan työhön	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei	Ei
Yhteensä	1.1.2025 – 31.8.2025	4,5/8	8732 + 3566	36	vaihtelee	vaihtelee
	31.12.2024	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	vaihtelee	vaihtelee
Ostopalvelut	1.1.2025 – 31.8.2025	Alueella on käytetty ostopalveluita tutkimuksiin				
	31.12.2024	Alueella ei ole käytetty ostopalveluita tutkimuksiin				

1.9 Yksikkö OER E

Yksikössä OER E (Oulainen, Haapavesi, Kärsämäki, Pyhäjärvi, Pyhäntä) toimii yhteensä 2,5 vakituista psykologia ja 1,5 etäpsykologia. Tämän mukaan elokuussa 2025 yksiköissä oli oppilaita per koulupsykologi yhteensä 908, kun oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013 9 § 2 mom.) mukainen mitoitus on 780. (Taulukko 17.)

Taulukko 17. Oppilaita per koulupsykologi yksikössä OER E 1.1.2025 – 31.8.2025. (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

Yksikkö	Ajankohta	Koulupsykologit, täytetyt toimet	Perusopetusikäisten oppilaiden määrä (kpl) + ammatillisten opiskelijoiden määrä	Oppilaita / koulupsykologi (lain mukaan oppilaita / psykologi)
OER E	1.1.2025 – 31.8.2025	2,5 + 1,5 etäpsykologi	3633	908 (780)

Palvelujen saatavuudessa on puutteita, sillä Kärsämäellä ja Pyhäntällä oppilaat pääsevät vain psykologin tutkimuksiin. Psykologien resurssivajetta

on täydennetty ostopalveluilla psykologin tutkimuksiin. Tutkimuksiin ohjautumassa olevia oppilaita on yhteensä 8, joista kaikki Pyhäjärvellä. (Taulukko 14.)

**Taulukko 18. Koulupsykologipalvelut yksikön OER E alueella
1.1.2025 – 31.8.2025 ja 31.12.2024 (Taulukko laadittu
aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)**

Yksikkö OER E	Ajankohta	Koulupsykologit, täytetyt toimet (kpl) / olemassa olevat toimet	Perusopetusik- äisten oppilaiden määrä (kpl) + ammattillisten opiskelijoiden määrä	Tutkimuk- siin ohjautum- assa olevat (kpl) elokuuss- a 2025	Yksilövas- taanotot	Yhteis- ölline n työ
Oulainen	1.1.2025 – 31.8.2025	0,5/1 + 0,5 etäpsykologi Haapaveden kanssa yhteinen 2. aste + konsultaatiota tarpeen mukaan	752 + 476	0	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	Yläkouluikäisille etäpsykologin yksilökohtaist- a ja yhteisöllistä työtä	Ei tietoa	Ei tietoa	Vain yläkoulu- ikäisille	Vain yläko- uluikä- isille
Haapavesi	1.1.2025 – 31.8.2025	1/1 + 0,5 etäpsykologi (yhteinen Oulaisten kanssa)	832 + 556	0	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Kyllä	Ei
Kärsämäki	1.1.2025 – 31.8.2025	Yhteinen Pyhäjärven ja Pyhännän kanssa + etäpsykologi 1/1 eri alueille tekee konsultatiivisen työn + 2. aste	232+ 39	0	- vain tutkimuk- set	Ei
	31.12.2024	Ei. Pyritään vastaamaan muilla palveluilla.	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei	Ei
Pyhäjärvi	1.1.2025 – 31.8.2025	1/1 tekee myös Kärsämäen + Pyhännän perusopetuksen + 2. aste	439 + 70	8	Kyllä	Kyllä
	31.12.2024	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Kyllä	Kyllä
Pyhäntä	1.1.2025 – 31.8.2025	Yhteinen Pyhäjärven ja Kärsämäen kanssa + 2. aste	237	0	- vain tutkimuk- set	Kyllä
	31.12.2024	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa

Yhteensä	1.1.2025 – 31.8.2025	2,5/3 + 1,5 etä	3633	8	vaihtelee	vaihtelee
	31.12.2024	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa	vaihtelee	vaihtelee
Ostopalvelut	1.1.2025 – 31.8.2025	Alueella on käytetty ostopalveluita tutkimuksiin				
	31.12.2024	Alueella ei ole käytetty ostopalveluita tutkimuksiin				

2. Johtopäätökset

Saadun selvityksen mukaan Pohteella on ryhdytty asianmukaisiin ja oikeasuuntaisiin korjaaviin toimenpiteisiin, jotta opiskeluhuollon psykologipalvelut järjestetään lainsäädännön edellyttämällä tavalla yhdenvertaisesti koko Pohteen alueella.

Aluehallintovirasto toteaa, että hyvinvointialueen omavalvonta, yksikkö- ja kuntakohtaisen tiedon saatavuus ja tiedot palvelujen toteutumisen osalta ovat merkittävästi parantuneet verrattuna 31.12.2024 tilanteeseen.

Psykologipalveluiden yhdenvertainen saatavuus

Aluehallintovirasto katsoo, että psykologipalveluiden saatavuudessa on tapahtunut merkittäviä parannuksia vuoden 2024 lopun tilanteeseen verrattuna. Saadun selvityksen mukaan Pohde pystyy järjestämään ja toteuttamaan koko alueelle psykologin konsultoinnin sekä takaamaan tutkimuksiin ohjautumisen sekä arvioinnin pohjalta kaikille tarvitseville psykologin suorittamat tutkimukset.

Etäpsykologien avulla on pienempiin kuntiin sekä aiemmin psykologipalvelun ulottumattomissa oleviin kuntiin saatu järjestettyä psykologin palvelua. Etäpsykologeja on rekrytoitu Oulun eteläisen (OER C, OER D, OER E), Rannikon (OER A, OER B) sekä Lakeuden alueiden (OKL C) yksiköihin. Etäpsykologit arvioivat tutkimuslähetteet ja hoitavat konsultatiivista työtä ja toisen asteen opiskelijoiden yksilövastaanottoja. Ostopalveluna hankitaan tutkimuspalveluita. Ostopalvelua käytetään yksiköissä/kunnissa, joissa Pohteen omaa tuotantoa ei ole tai se on riittämätöntä tarpeeseen nähden.

Aluehallintovirasto toteaa saamansa selvityksen perusteella, että toteutetut korjaavat toimenpiteet ovat tasoittaneet alueellisia eroja palveluiden saatavuudessa, mutta edelleen palvelujen saatavuudessa on alueella eroja. Aluehallintovirasto katsoo, että jo toteutetuista korjaavista toimenpiteistä huolimatta opiskeluhuollon psykologipalvelut eivät vielä kaikilta osin toteudu lainsäädännön edellyttämällä tavalla yhdenvertaisesti koko alueella. Psykologin yksilövastaanotto ja yhteisöllinen työ eivät toteudu niissä perusopetuksen yksiköissä/kunnissa, joissa ei ole omaa psykologia (Ii, Utajärvi, Vaala, Tyrnävä, Hailuoto, Lumijoki, Siikajoki, Alavieska, Sievi, Reisjärvi, Nivala, Kärsämäki).

Psykologiresurssit selvityshetkellä

Saadun selvityksen mukaan vuoden 2025 aikana vakituisia koulupsykologeja on saatu lisättyä kahdeksan henkilötyövuotta, mikä on parantanut tilannetta. Hakijoita avoimiin toimiin on ollut keskimäärin 0,8 hakijaa per paikka, mikä kertoo edelleen rekrytoinnin vaikeuksista. Resurssivajetta on täydennetty ostopalveluilla psykologin tutkimuksiin.

Saadun selvityksen mukaan yliopistoyhteistyön ja harjoittelunohjauksen vahvistaminen on lisännyt harjoittelijoiden määrää opiskeluhuollon palveluissa. Tämä on osaltaan helpottanut psykologien saatavuuteen liittyvää resurssipulaa ja tuonut uusia osajia alueelle.

Saadun selvityksen mukaan Pohde on pyrkinyt parantamaan psykologipalveluiden saatavuutta myös tarjoamalla rekrytointilisiä tehtäviin, joihin on ollut vaikea löytää tekijöitä. Lisäksi kasvatus- ja perheneuvonnan psykologeille on annettu mahdollisuus tehdä lisätyötä opiskeluhuollossa, mikä on tasapainottanut koulupsykologien työkuormaa ja vahvistanut palveluiden saatavuutta erityisesti alueilla, joilla omaa psykologia ei ole.

Aluehallintovirasto toteaa, että Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013 9 § 2 mom.) edellyttämä mitoitus (780 oppilasta per psykologi) ylittyy edelleen merkittävästi. Selvityksen mukaan oppilasmäärä yhtä psykologia kohden vaihtelee 908–5610 välillä. Paras tilanne on OER E -alueella (908 oppilasta/psykologi), kun taas heikoin tilanne on OKL B -alueella (5610 oppilasta/psykologi). Oma psykologi puuttuu edelleen 12 kunnasta, vaikka tilanne on parantunut vuoden 2024 lopusta, jolloin puute koski 15 kuntaa. Aluehallintovirasto katsoo, että selvityksenantohetkellä Pohteen oppilashuollon psykologiresurssit eivät vastaa tarvetta lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi.

Psykologipalveluihin pääsy

Aluehallintovirasto toteaa saadun selvityksen perusteella, että psykologin yksilövastaanotolle pääsy toteutuu pääsääntöisesti ilman jonoa kunnissa, joissa on oma psykologi. Sen sijaan psykologitutkimuksiin ohjautuvien määrä vaihtelee suuresti yksiköittäin. Esimerkiksi Oulun alueella jonossa on 161 oppilasta, kun taas pienemmissä yksiköissä jonot ovat lyhyempiä. Aluehallintovirasto toteaa, että siitä huolimatta, ettei terveydenhuoltolain mukaisia hoitotakuuta koskevia määräaikoja sovelleta psykologitutkimuksiin pääsyyn, tulee asiakkaan yksilöllinen hoidon tarve ja hoitoon pääsyn kiireellisyys arvioida yhtenäisillä kriteereillä.

Yhteisöllinen opiskeluhoito

Yhteisöllinen opiskeluhoito tukee koko oppilaitosyhteisöä ja on kaikkien koulun ja opiskeluhoillon ammattilaisten vastuulla. Psykologit osallistuvat yhteisölliseen työhön oppilaitoskohtaisissa opiskeluhoitoryhmissä ja toteuttavat ryhmäinterventioita ja osallistuvat kiusaamisen ehkäisyyn ja kriisityöhön. Aluehallintovirasto toteaa, että yhteisöllinen työ toteutuu vain kunnissa, joissa on oma psykologi. Saadun selvityksen mukaan etäpsykologit eivät osallistu yhteisölliseen työhön peruskouluissa. Aluehallintovirasto katsoo, että yhteisöllinen opiskeluhoito ei toteudu kaikilta osin lainsäädännön edellyttämällä tavalla yhdenvertaisesti koko Pohteen alueella.

Mahdollisuus keskustella psykologin kanssa

Selvityksen mukaan oppilaille pyritään järjestämään mahdollisuus keskustella psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä työpäivänä pyynnöstä ja kiireellisissä tapauksissa samana tai seuraavana päivänä. Saadun selvityksen mukaan kunnissa, joissa on oma psykologi, keskustelumahdollisuus toteutuu pääsääntöisesti ilman jonotusta. Kunnissa, joissa omaa psykologia ei ole, mahdollisuus psykologin tapaamiseen vaihtelee. Sen sijaan kuraattorin ja terveydenhoitajan palvelut ovat hyvin saatavilla. Aluehallintovirasto toteaa, että vaikka oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa tarkoitettu keskustelumahdollisuus voi toteutua joko psykologin tai kuraattorin vastaanotolla, tulisi psykologin ja kuraattorin vastaanotoille pääsyä ohjata opiskelijan yksilöllisesti arvioitu tarve eikä resurssien saatavuus. Kuraattori- ja terveydenhoitajan palveluilla ei voi korvata psykologipalveluja niitä tarvitseville.

Aluehallintovirasto toteaa, että palvelujen järjestämisessä tulee ottaa huomioon oppilas- ja opiskelijahuoltolain ()14 § ja 15 §:n 1 momentissa säädetty velvollisuus järjestää opiskelijalle mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoillon psykologin kanssa sitä hänen pyytäessä.

Saadun selvityksen mukaan osaan alueen kunnista on järjestetty toisen asteen opiskelijoiden psykologin yksilövastaanottoja etäpalveluna. Aluehallintoon toimitetusta selvityksestä ei saa selkeää kuvaa, järjestetäänkö oppilashuollon psykologin yksilövastaanotot etäpalveluna kategorisesti kaikille toisen asteen opiskelijoille niissä oppilaitoksissa, joilla ei ole omaa psykologia. Aluehallintovirasto toteaa, että järjestettäessä psykologin yksilövastaanottopalvelua etäpalveluna, tulee etäpalveluun olla oppilaan suostumus, jonka hän voi niin halutessaan peruuttaa. Palvelunjärjestäjän tulee varata tarvittaessa mahdollisuus henkilökohtaiseen vastaanottokäyntiin tai hänet tulee ohjata vastaanotolle muuhun hoitopaikkaan. Lisäksi ammattihenkilön tulee arvioida yksilöllisesti jokaisella käyntikerralla, soveltuuko asiakas tai potilas hoidettavaksi etäyhteyden välityksellä. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut 28.10.2015 linjauksen terveydenhuollossa annettavista etäpalveluista (3756/2015) ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (jäljempänä Valvira) on antanut etäpalvelujen järjestämisestä ohjauksen (<https://valvira.fi/sosiaali-ja->

terveydenhuolto/etäpalvelut). Aluehallintovirasto katsoo, että hyvinvointialueen tulee psykologipalvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa etäpalveluna ottaa huomioon em. valtakunnallinen linjaus ja ohjeistus.

Aluehallintovirasto toteaa, että hyvinvointialue vastaa järjestämislain (612/2021) 8 §:n mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä alueellaan ja on järjestämisvastuussa asukkaiden sosiaali- ja terveydenhuollosta. Lain sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023, sote-valvontalaki) 23 §:n 2 momentin mukaan palvelunjärjestäjän omavalvontaan kuuluu valvoa oman palvelutuotannon lisäksi eri palveluntuottajien kanssa tekemiensä sopimusten noudattamista sekä ohjata ja valvoa yksityisiä palveluntuottajia ja näiden alihankkijoita jatkuvasti palveluja tuottaessa. Palvelunjärjestäjän on varmistettava omien ja hankkimiensa palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu. Sote-valvontalain 24 §:n mukaan hyvinvointialueen on palvelunjärjestäjänä ohjattava ja valvottava sen järjestämisvastuulle kuuluvaa palvelutuotantoa.

Hyvinvointialueella on velvollisuus valvoa hankkimiaan palveluja ja edellä todettu tulee ottaa huomioon etäpalvelujen omavalvonnassa ja ohjeistuksessa. Omavalvonnan keinoin tulee huolehtia siitä, että myös toisen asteen opiskelijat saavat tarvitsemansa yksilölliset palvelut lainsäädännön mukaisesti ja yhdenvertaisesti.

Saatujen selvitysten perusteella on todettavissa, ettei palveluja ole järjestetty sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Aluehallintovirasto katsoo, että opiskeluhoollon psykologipalvelut eivät toteudu korjaavista toimenpiteistä huolimatta kaikilta osin lainsäädännön edellyttämällä tavalla yhdenvertaisesti koko alueella.

Omavalvonta

Aluehallintovirasto toteaa saadun selvityksen perusteella, että Pohteen psykologipalveluiden omavalvonta on kehittynyt vuodesta 2024. Opiskeluhoolltopalveluiden omavalvontasuunnitelma, joka sisältää myös koulupsykologitoiminnan, on hyväksytty kesäkuussa 2025 ja päivitetty syyskuussa 2025. Omavalvontasuunnitelma on julkaistu sähköisesti Pohteen verkkosivuilla. Seuranta toteutetaan Lifecare-potilastietojärjestelmän avulla, ja sisäiset jonot sekä yhtenäiset lähetepohjat tukevat tilannekuvan hallintaa. Omavalvonnan toteutuksesta vastaavat vastuuyksikköpäälliköt ja toimialuejohto, ja johtava psykologi koordinoi omavalvontaa sekä tukee ammatillista johtamista. Omavalvonnan avulla seurataan palveluiden toteutumista ja tarvittaessa kohdennetaan korjaavia toimenpiteitä, kuten etäpalveluiden laajentamista ja rekrytointilisien tarjoamista. Sisäisen jonon rakentaminen potilastietojärjestelmään on mahdollistanut ajantasaisemman ja yhdenvertaisen seurannan omavalvontaa varten.

Yhteenveto

Aluehallintovirasto katsoo, että Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue on ryhtynyt moniin eri korjaaviin toimenpiteisiin ja saanut opiskeluhuollon psykologipalvelujen saatavuutta ja yhdenvertaisuutta parannettua, mutta asianmukaisista ja oikeasuuntaisista korjaavista toimenpiteistä huolimatta opiskeluhuollon psykologipalvelujen järjestämisessä on edelleen puutteita. Psykologipalvelujen saatavuus ei toteudu kaikilta osin lainsäädännön edellyttämällä tavalla yhdenvertaisesti koko Pohteen alueella.

Aluehallintovirasto kehottaa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialuetta jatkamaan korjaavia toimenpiteitä psykologiresurssien tilanteen parantamiseksi sekä omavalvonnan keinoin seuraamaan jo aloitettujen ja suunniteltujen toimenpiteiden riittävyttä ja vaikuttavuutta palvelujen saatavuuden parantamiseksi ja sen varmistamiseksi, että opiskeluhuollon psykologipalvelut järjestetään lainsäädännön edellyttämällä tavalla yhdenvertaisesti koko Pohteen alueella. Lisäksi omavalvonnassa tulee ottaa huomioon tässä päätöksessä edellä todettu omavalvonnasta ja ohjauksesta.

Jatkotoimet

Edellä mainituilla perusteilla aluehallintovirasto katsoo aiheelliseksi jatkaa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen opiskeluhuollon psykologipalvelujen järjestämisen valvontaa ja tulee pyytämään erillisen selvityksen niistä toimenpiteistä, joihin aluehallintoviraston valvontapäätöksen johdosta Pohteella on ryhdytty.

Aluehallintovirastojen toiminta päättyy 31.12.2025 ja sosiaali- ja terveydenhuollon valvontatehtävät siirtyvät 1.1.2026 lukien Lupa- ja valvontavirastoon.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut.
Liite 1.

Muutoksenhaku

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023) 43 §:n 1 momentin mukaan aluehallintoviraston antamaan hallinnolliseen ohjaukseen ja kehoitukseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Päätöksen hyväksyminen

Juristi

Heli Kajava

Terveydenhuollon ylitarkastaja Raija Fors

Aluehallintovirasto käyttää sähköistä hyväksyntää, jonka merkinnät ovat asiakirjan lopussa.

Tiedoksi

Leena Mämmi-Laukka, toimialuejohtaja, Pohde
Minna Malila, palvelualuejohtaja, Pohde
Kirsti Ylitalo-Katajisto, järjestämisjohtaja, Pohde
Arja Heikkinen, hankinta- ja valvontajohtaja, Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluehallitus

Lisätietoja Lisätietoja antaa tarvittaessa terveydenhuollon ylitarkastaja Raija Fors, puh. 0295 017 559.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Postiosoite: PL 6, 13035 AVI
Puhelinvaihe: 0295 016 000
kirjaamo.pohjois@avi.fi | www.avi.fi

Liite 1: Sovelletut oikeusohjeet

Perustuslain (731/1999) 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Julkisen vallan on myös tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu.

YK:n lasten oikeuksien yleissopimus (Yleissopimus lapsen oikeuksista, SopS 59/1991 ja 60/1991) laintasoisena velvoittaa Suomea turvaamaan jokaiselle lapselle oikeuden elämään ja täysipainoiseen kehitykseen. Tämä tarkoittaa, että päätöksenteon kaikilla tasoilla on varmistettava lapsen hyvinvointi ja kehityksen edellytykset.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevista säännöksistä

Suomen perustuslain (731/1999, perustuslaki) 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Julkisen vallan on myös tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021, sote-järjestämislaki) 4 §:n mukaan hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Asiakkaan yksilöllisestä palvelutarpeen ja hoidon tarpeen arvioinnista säädetään erikseen. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Palveluja voidaan koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä. Palvelujen kokoamisesta suurempiin kokonaisuuksiin valtakunnallisesti ja hyvinvointialueiden välisen sopimuksen perusteella säädetään 9, 36 ja 39 §:ssä. Hyvinvointialueen on turvattava järjestämisvastuullaan olevien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen esteettömyys ja saavutettavuus.

Sote-järjestämislain 8 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan hyvinvointialue vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä alueellaan ja on järjestämisvastuussa asukkaidensa sosiaali- ja terveydenhuollosta. Säännöksen viimeisen virkkeen mukaan järjestämisvastuun sisällöstä säädetään hyvinvointialueesta annetun lain 7 §:ssä.

Saman pykälän 2 ja 3 momenttien mukaan hyvinvointialueella on oltava riittävä osaaminen, toimintakyky ja valmius vastata sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ja sen on huolehdittava asukkaidensa palvelutarpeen mukaisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuudesta kaikissa tilanteissa. Järjestämisvastuunsa toteuttamiseksi hyvinvointialueella on oltava palveluksessaan toiminnan edellyttämä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstö sekä hallinnollinen ja muu henkilöstö, hallinnassaan asianmukaiset toimitilat ja toimintavälineet sekä muut tarvittavat toimintaedellytykset. Lisäksi hyvinvointialueella on oltava järjestämisvastuunsa toteuttamisen edellyttämä riittävä oma palvelutuotanto. Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon

johtamisessa on oltava monialaista asiantuntemusta, joka tukee laadukkaiden ja turvallisten palvelujen kokonaisuutta, eri ammattiryhmien yhteistyötä sekä hoito- ja toimintakäytäntöjen kehittämistä.

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 7 §:n mukaan hyvinvointialue vastaa sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, hyvinvointialueen asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden:

- 1) yhdenvertaisesta saatavuudesta;
- 2) tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä;
- 3) tuottamistavan valinnasta;
- 4) tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta;
- 5) viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Hyvinvointialue voi hoitaa tehtävät itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle hyvinvointialueelle. Lisäksi hyvinvointialueiden tehtävien järjestäminen voidaan koota yhdelle tai useammalle hyvinvointialueelle, jos se on välttämätöntä palvelujen laadun ja saatavuuden parantamiseksi, riittävien henkilöstö- ja muiden voimavarojen tai tehtävässä tarvittavan erityisasiantuntemuksen turvaamiseksi taikka muusta vastaavasta ja perustellusta syystä.

Opiskeluhuollon psykologipalveluiden järjestämistä koskevia säännöksiä

Terveydenhuoltolaki (1326/2010)

Terveydenhuoltolain 17 a §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä opiskeluhuollon psykologipalvelut alueellaan sijaitsevien koulujen ja oppilaitosten oppilas- ja opiskelijahuoltolain 1 §:ssä tarkoitetussa opetuksessa tai koulutuksessa oleville oppilaille ja opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta noudattaen, mitä mainitussa laissa säädetään.

Em. terveydenhuoltolain pykälän 2 momentin mukaan opiskeluhuollon psykologipalvelut ovat osa oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisia opiskeluhuollon palveluja. Sen lisäksi, mitä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa opiskeluhuollon psykologipalvelujen järjestämisestä ja sisällöstä säädetään, hyvinvointialueen on niitä järjestäessään toimittava yhteistyössä oppilaan vanhempien ja huoltajien tai alaikäisen opiskelijan vanhempien ja huoltajien, muun opiskeluhuolto- ja opetushenkilöstön, opetuksen tai koulutuksen järjestäjän sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 7 §:n mukaan opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan opiskeluhuollon psykologin ja kuraattorin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla:

- 1) edistetään koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa;
- 2) tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.

Yhteisöllisellä opiskeluhuollolla tarkoitetaan em. lain 4 § 1 momentin mukaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteuttavat kaikki opiskeluhuollon toimijat.

Em. lain 2 momentin mukaan kaikkien oppilaitoksessa opiskelijoiden kanssa työskentelevien sekä opiskeluhoitopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä. Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 5 §:n mukaan yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan tässä laissa yksittäiselle opiskelijalle annettavia:

- 1) koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja;
- 2) opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja;
- 3) monialaista yksilökohtaista opiskeluhoiltoa; ja
- 4) jäljempänä 10 §:ssä tarkoitettuja koulutuksen järjestäjän järjestämiä sosiaali- ja terveystalveluja.

Monialaista yksilökohtaista opiskeluhoiltoa toteutetaan 14 §:n 4 momentissa tarkoitettussa monialaisessa asiantuntijaryhmässä ja siitä laaditaan opiskeluhoitokertomus siten kuin 20 §:ssä säädetään.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 9 § 2 momentin mukaan hyvinvointialue, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, vastaa opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan sijaitsevien oppilaitosten 1 §:ssä tarkoitettussa opetuksessa tai koulutuksessa oleville opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Hyvinvointialueella on

velvollisuus järjestää psykologi- ja kuraattoripalvelut opiskelijoille myös silloin, kun koulutuksen järjestäjä on yksityinen tai valtio, jollei koulutuksen järjestäjä päättä järjestää näitä palveluja osittain tai kokonaan omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Hyvinvointialue voi tukea koulutuksen järjestäjää psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisessä. Ulkomailla sijaitseva koulutuksen järjestäjä vastaa psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä omille opiskelijoilleen. (29.6.2021/633)

Saman lain 14 §:n mukaan yksittäisen opiskelijan tai tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. (4 mom.)

Em. lain 15 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä.

Em. lakipykälän 2 momentin mukaan mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun on järjestettävä opiskelijalle 1 momentissa tarkoitetulla tavalla myös opiskelijan huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, jollei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.

Em. lakipykälän 3 momentin mukaan opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin arvion perusteella opiskelijalla on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tarvittaessa opiskelija on ohjattava saamaan muita opiskeluhuollon palveluja sekä muuta erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa.

Edellä 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuja psykologi- ja kuraattoripalveluita järjestettäessä saa yhtä kuraattoria kohden olla enintään 670 opiskelijaa ja yhtä psykologia kohden enintään 780 opiskelijaa.

Hyvinvointialueen omavalvontaa koskevia säännöksiä

Sote-valvontalain 4 luvussa säädetään omavalvonnasta. Sote-valvontalain 23 § 1 momentin mukaan palvelunjärjestäjän on varmistettava omavalvonnalla sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviensä lainmukainen hoitaminen. Palvelunjärjestäjän on valvottava toimintaansa siten, että sosiaali- ja terveydenhuolto on sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan

sellaista kuin asiakkaiden ja potilaiden tarve ja turvallisuus edellyttävät. Palvelunjärjestäjän on otettava toiminnassaan huomioon, että sosiaalihuollon asiakkaiden ja potilaiden palvelut toteutetaan yhdenvertaisesti.

Saman lain kohdan 2 momentin mukaan palvelunjärjestäjän omavalvontaan kuuluu valvoa oman palvelutuotannon lisäksi eri palveluntuottajien kanssa tekemiensä sopimusten noudattamista sekä ohjata ja valvoa yksityisiä palveluntuottajia ja näiden alihankkijoita jatkuvasti palveluja tuottaessa. Palvelunjärjestäjän on varmistettava omien sekä hankkimiansa palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu. Palvelunjärjestäjän on seurattava myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen henkilöstön riittävyttä sekä tilojen ja laitteiden turvallisuutta ja soveltuvuutta palvelujen toteuttamisessa.

Em. lain 24 §:n mukaan palvelunjärjestäjän on ohjattava ja valvottava sen järjestämisvastuulle kuuluvaa palvelutuotantoa. Palvelunjärjestäjän on varmistettava, että sen järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja tuottavalla palveluntuottajalla on riittävät ammatilliset, toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset huolehtia palvelujen tuottamisesta.

Sote-valvontalain 26 §:ssä säädetään omavalvontaohjelmasta. Lain 1 momentin mukaan palvelunjärjestäjän ja useammassa kuin yhdessä palveluyksikössä palveluja antavan palveluntuottajan on laadittava vastuulleen kuuluvista tehtävistä ja palveluista omavalvontaohjelma sähköisesti ja julkaistava se julkisessa tietoverkossa tai muulla niiden julkisuutta edistävällä tavalla. Palveluntuottajan omavalvontaohjelma kattaa kaikki palveluntuottajan palveluyksiköt.

Säännöksen 2 momentin mukaan Omavalvontaohjelmassa on määriteltävä, miten palvelunjärjestäjän 23 §:ssä ja palveluntuottajan 27 §:ssä tarkoitettujen veloitteiden noudattaminen järjestetään ja toteutetaan. Omavalvontaohjelmassa on todettava, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toteutumista, turvallisuutta ja laatua sekä asiakkaiden ja potilaiden palvelujen yhdenvertaisuuden toteutumista seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan. Omavalvontaohjelman osana on myös päivittäisen toiminnan sisältämät palveluyksiköiden omavalvontasuunnitelmat ja lääkehoitosuunnitelmat.

Säännöksen 3 momentin mukaan omavalvontaohjelman toteutumista on seurattava palveluja saavilta asiakkailta ja potilailta, heidän omaisiltaan ja läheisiltään sekä palveluyksikön henkilöstöltä säännöllisesti kerättävän palautteen perusteella.

Sote-valvontalain 27 § 1 momentin mukaan palveluntuottajan on valvottava oman toimintansa ja alihankkijan toiminnan laatua ja asianmukaisuutta sekä asiakas- ja potilasturvallisuutta. Palveluntuottajan

on laadittava palveluyksiköittäin päivittäisen toiminnan laadun, asianmukaisuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi sekä asiakas- ja potilastyöhön osallistuvan henkilöstön riittävyyden seuranta varten omavalvontasuunnitelma, joka kattaa kaikki palveluyksikössä palveluntuottajan ja sen lukuun tuotetut palvelut.

Em. lain 2 momentin mukaan palveluntuottajan on otettava huomioon palveluyksikön omavalvontasuunnitelmaa tehtäessä ja muutettaessa palveluyksikön palveluja saavilta asiakkailta ja potilailta, heidän omaisiltaan ja läheisiltään sekä palveluyksikön henkilöstöltä säännöllisesti kerättävä palaute. Palveluyksikön omavalvontasuunnitelmaa tehtäessä ja muutettaessa on otettava huomioon myös valvontaviranomaisten antama ohjaus ja päätökset

Em. lain 3 momentin mukaan palveluntuottajan on tehtävä omavalvontasuunnitelma sähköisesti ja julkaistava se julkisessa tietoverkossa tai muulla sen julkisuutta edistävällä tavalla sekä pidettävä omavalvontasuunnitelma julkisesti nähtävänä palveluyksikössä . Palveluyksikön omavalvontasuunnitelmassa kuvatus toiminnan toteutumista on seurattava ja seurannassa havaitut puutteellisuudet on korjattava. Seurannasta on tehtävä selvitys ja sen perusteella tehtävät muutokset on julkaistava neljän kuukauden välein julkisessa tietoverkossa tai muulla niiden julkisuutta edistävällä tavalla sekä pidettävä julkisesti nähtävänä palveluyksikössä. Salassa pidettäviä tietoja ei saa julkaista.

Em. lain 4 momentin mukaan palveluntuottaja ja vastuhenkilö vastaavat siitä, että omavalvontasuunnitelmaa toteutetaan päivittäisessä toiminnassa palveluja tuottaessa. Palveluyksikön omavalvontaan sisältyvää palvelujen laadun ja asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamista ja palvelujen kehittämistä toteuttaa palveluntuottajan henkilökunta.

Sote-valvontalain 31 §:n 2 momentin mukaan Valvira voi antaa tarkempia määräyksiä omavalvontasuunnitelman sisällöstä, laatimisesta ja seurannasta. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) on antanut määräyksen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajan palveluyksikkökohtaisen omavalvontasuunnitelman sisällöstä, laatimisesta ja seurannasta (V/42106/2023). Määräys on tullut voimaan 15.5.2024 ja on voimassa toistaiseksi. Määräys koskee sekä julkisesti että yksityisesti tuotettuja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ja sitä sovelletaan kunkin palveluntuottajan toiminnan laajuuden ja luonteen mukaan.

Sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisvalvontaa koskevia säännöksiä

Sote-valvontalain 5 luvussa säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisvalvonnasta.

Lain 32 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan aluehallintovirasto valvoo toimialueellaan sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisen ja tuottamisen lainmukaisuutta ja antaa siihen liittyvää ohjausta.

Sote-valvontalain 38 §:n mukaan jos sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisessä, tuottamisessa tai toteuttamisessa havaittu puute, virheellisyys, laiminlyönti tai muu epäkohta ei anna aiheutta 39 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin, valvontaviranomainen voi saattaa palvelunjärjestäjän tai palveluntuottajan, palveluyksikön vastuuhenkilön tai virheellisestä toiminnasta vastuussa olevan henkilön tietoon käsityksensä lain mukaisesta menettelystä tai kiinnittää edellä mainittujen tahojen huomiota toiminnan asianmukaiseen järjestämiseen ja tuottamiseen sekä hyvän hallinnon vaatimuksiin.

Valvontaviranomainen voi myös kehottaa palvelunjärjestäjää tai palveluntuottajaa, palveluyksikön vastuuhenkilöä tai virheellisestä toiminnasta vastuussa olevaa henkilöä korjaamaan todetun puutteen tai muun epäkohdan. Jos edellä tarkoitettuja toimenpiteitä ei voida asian kokonaisarviointiin vaikuttavat seikat huomioon ottaen pitää riittävinä, valvontaviranomainen voi antaa edellä mainituille tahoille huomautuksen vastaisen varalle.

Sote-valvontalain 45 §:n 5 mom. mukaan palvelunjärjestäjä ja palveluntuottaja ovat velvollisia antamaan sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnastaan Valviralle ja aluehallintovirastolle ohjaus- ja valvontatehtävän toteuttamiseksi välttämättömiksi katsottavia tietoja ja selvityksiä maksutta ja salassapitosäännösten estämättä.

Tämä asiakirja PSAVI/4146/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument PSAVI/4146/2025 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Kajava Heli 16.12.2025 12:04

Esittelijä Fors Raija 16.12.2025 10:05